

χότιαν σὲ λογαριασμὸ κανένα, ὥς πὺν ἐμπλέξε γιὰ καλὰ μὲ τὴ νύφη μου καὶ γκαστριώθηκε σὲ κείνο τὸ δαίμονα.

Τὸ αἰώνιο παράπονο τῆς οἰοῦρας Παναγιώταινας εἶτανε πὺς ὁ γιὸς τῆς ὁ Γεράσιμος δὲν τὴν ἄκουσε στήν παντρεία του. Καί, γιὰ νὰ ποῦμε καὶ τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, ἡ οἰοῦρα Παναγιώταινα, βρίζοντας καὶ καταριώντας τὴν ἀγγόνα τῆς, δὲν εἶχε ἄδικο. Πρῶτα, ὅταν πρωτοκάταμε σὲ Ἀργουσίλι, θυμῶμαι πὺν τὰ σπῆτια μας εἶτανε κολλητὰ, καὶ κάθε μέρα δὲν ἄκουγες τίποτα ἄλλο, παρὰ γκρίνιες, φωνές, καὶ κλάματα τῆς Ἀντρομέγας. Καὶ τότε ἀκόμα πὺν εἶτανε παιδί πέντε χρονῶν, σὺν καὶ μένα, καὶ παίζαμε μαζὶ, ἡ χαρὰ τῆς στὰ παιγνίδια εἶταν νὰ σοῦ κάνει πάντα κακὸ. Ποιὲ δὲ χρωστοῦσε νὰ πεῖ καλὸ λόγο ἢ νὰ κάμει καλὸ. Τὰ παιδιά πὺν θὰ τύχαινε νὰ περάσουν ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ, ὅλα τὰ πετροβολοῦσε, καὶ τοὺς γερόντους ὅλους τοὺς κορδίδευε. Ἐμένα θὰ μοῦ χαλοῦσε β.τ. παιγνίδι εἶχα, μὲ ἔδεχνε, μοῦ τράβοῦσε τὴν νοτιοῖδα, καὶ τὶς γιορτὲς μοῦ χάλαιε τὰ μπόκολα. "Ὅταν δὲν εἶχε τίποτα νὰ κάνει, μοῦλεγε: «θὰ σὲ σκοτώσω», καὶ παίζοντας μὲ τὰ χῶματα, μοῦλεγε πὺς μοῦφτανε τὸ λάκκο μου. Μεγαλώνοντας, μεγάλωναν καὶ οἱ κακίες τῆς· καὶ ὅταν ἔφτασε σὲ ἡλικία πὺν ὁπωσδήποτε καταλαβαίνει κανεὶς τὴν ἐπίδραση πορεῖ νάχουν οἱ συναναστροφές, ἀπόκομα μὲ μιὰς ἀπὸ δαίτη, καὶ προσπαθοῦσα καὶ σὲ δρόμο ἀκόμα, ἂν τύχαινε καὶ τὴν ἀπαντοῦσα, νὰ ξεφύγω. "Ὅταν εἶταν μικρή, τὸ κοῦτσὸ τῆς πόδι δὲ φαινότανε καὶ πολὺ - πολὺ. Μὰ σὺν ἔγινε πὺν κοπέλλα καὶ ἀνήλωσε, καὶ ἀδύνατη καθὼς εἶταν, μὲ ὅλη τῆς τὴν κακία ζωγραφισμένη σὲ πρόσωπο, εἶταν ὡστὸ δαιμόνιο. Τὸ ἐλάτωμά τῆς αὐτὴ τὴν πεισματῶνε πὺν πολὺ, καὶ

γινότανε περισσότερο κακὴ μὲ τοὺς ἄλλους. Κεῖνη δμως πὺν τὰ τράβαγε ὅλα, εἶταν ἡ νόνα τῆς, ἡ οἰοῦρα Παναγιώταινα. Τὸ ἐπεισόδιο τῆς ντεμέλλας μὲ τὴν ὀλόγη καρφίτσα, πὺν μὲ τὴν ἀγανάκτηση ἡ οἰοῦρα Παναγιώταινα ἀποδῆξε στήν καλὴ γειτόνισσα, τὴ οἰοῦρα Γιακουμάκαινα, καὶ τὸ πρόλαβε, ὁ δαίμονας ἡ ἀγγόνα τῆς ἡ Ἀντρομέγα δὲν ἔπαυε οὔτε στιγμή νὰ τὸ συλλογίζεται καὶ νὰ βασανίζεται μὲ ποῖο τρόπο θαύρισκε τὴν εὐκαιρία πὺν θὰ πραγματοποιοῦσε τὸν καταχθόνιο σκοπὸ τῆς. Κ' ἔνα πρωί, πᾶνε ἰώρα πέντ' ἔξη χρόνια, τὴν τέσσερες τοῦ Φλεβάρη, ἀκούστηκε τὸ συμπόρο στὴ γειτονιά, πὺς πέθανε ἄξαφνα ἡ οἰοῦρα Παναγιώταινα, ἡ νόνα τῆς Ἀντρομέγας. Οἱ γρι-οῦλες, οἱ φιλενάδες τῆς συχωρεμένης, μαζωχτήκανε ἀπὸ σπῆτια πὺν στάθηκε τὸ ξαφνικὸ, γιὰ νὰ παρηγορηθοῦν. Καὶ τί νὰ δοῦνε, γιέ, τί σ π ε τ ἰ α ο λ ο εἶτανε κειὸ πὺν γλέπανε μὲ τὰ μάτια τους; Ἡ Ἀντρομέγα, ἡ κακούργα ἀγγόνα τῆς συχωρεμένης Παναγιώτας, ἐδάφθηκε καὶ σκοτώθηκε ἀπάνω στήν πεθαμένη νόνα τῆς! Μὰ ἡ οἰοῦρα Γιακουμάκαινα πὺν εἶτανε κεί, καὶ στοχάστηκε πὺς ἐστίασε ἐτοῦτο τὸ ξαφνικὸ, ἔκανε τὸ σταυρὸ τῆς καὶ εἶπε στὴ διπλανή τῆς τὴν Ἀντριάνα:

— Τί νὰ σοῦ πῶ, οἰοῦρα μου Ἀντριάνα, ἢ ἡ συχωρεμένη εἶτανε παράξενη, ἢ ἐτοῦτο τὸ κοῦτσὸ ἡλικία εἶναι δαίμονας. Τὸ πίστευσε πὺς ἡ Ἀντρομέγα θάκανε ἐντοῦτο τὸ κακὸ πὺν πέθανε ἡ νόνα τῆς; Καὶ ὅμως, ἔδε τη; !... Καὶ κανόντας τὸ σταυρὸ τῆς ἄλλη μιὰ φορὰ ἡ οἰοῦρα Γιακουμάκαινα, μὴδύρισε μοναχὴ τῆς: «Φύλαγέ με ἀπὸ τοῦν σηματομενένους ἀφέντη μου Ἀγίε Γεράσιμε!»...

Νοέμβρης 1915.

ΑΡΣΙΝΟΗ ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ὁ γυναικεῖος κόσμος μας στήν Ἑλλάδα, ἐδῶ καὶ ὄχι πολὺν καιρὸ, πορεῖ νὰ πεῖ κανένας πὺς γενικὰ ἔδινε τὴν ἐντύπωση μιὰς κοιμισμένης μάζας προβάτων σὲ μάντρα.

Ἄν ὁ ἔντος αὐτὸς εἶταν μακάριον ἀνάπαψη, ἂν εἶταν λήθαργος ἢ ἂν εἶταν συνειδητὴ ἀποχαύνωση, κανένας δὲν ἔπαιρνε τὸν κόπο νὰ ἐξετάσει, καὶ ἔτοι νὰ βρεθεῖ κάποιος πὺν νὰ θελήσει φιλόανθρωπα νὰ χυπώσει τὴν αἰτία τῆς ἀφύσικης αὐτῆς εξακολοῦθητικῆς ἀδράνειας ἐνὸς κόσμου, πὺν γενικὰ ἀδικημένος στέκεται στήν κοινωνία.

Καὶ ἂν ἀπὸ τὴ μάζα τὴν κοιμισμένη, σπάνια φωνὴ καμιά φορὰ ὑπνώνονταν ζήτωντας καὶ τὶς ἄλλες νὰ ξυπνήσει, ἔβρισκε τόσο πυχρὰ ἀδιανοητικὸ γύρω τῆς, καὶ τὸ τόσο βαθιὰ ριζωμένο μοιρολατρικὸ, πὺν ἡ φωνὴ καταπτοῦσε νὰ μοιάζει σὺν τοῦ ἀνθρώπου πὺν νιώθει πὺς πρίγεται καὶ μάταια γυροῦναι βοήθειαι.

Μὰ β.τ. δὲν κατάρρε νὰ κάνει τὸ σπάνιο κέντρισμα τῶν ἐξαιρετικῶν φωνῶν, ἐδῶ καὶ κάμποσον καιρὸ ἀρχισε νὰ τὸ καταφέρει ἡ ἴδια ἡ ζωὴ, ὅπως παρουσιάζεται πρόσωπο μὲ πρόσωπο στὴ σημερινὴ γυναίκα, πὺν βρίσκεται στὴν ἀναπόφευκτη ἀνάγκη νὰ κινηθεῖ, νὰ δουλέψει ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτια τῆς.

Καὶ ἀλήθεια, σὺν ἑνὸς δυνατοῦ ἄερας, εξακολουθητικὰ πνέοντας ἀπάνω ἀπὸ τὸ γυναικεῖο κοπάδι, ἀρχίνησε νὰ ζωντανεύει πολλὰ ἀπὸ τ' ἀποχαυνωμένα πλάσματα.

Ἡ γυναίκα σιγὰ σιγὰ ἀνοίγει τὰ μάτια, στέκεται καὶ συλλογιέται, σηκώνεται μὲ ὀρμὴ γιὰ νὰ διαδῶν, νὰ βγεῖ καὶ νὰ φάσκει τὴ μάντρα πὺν τὴν πνίγει, ἀνάμεσα σὲ τοὺς ψηλοὺς τοίχους τῆς. Ἡ ξυπνημένη γυναίκα ἀρχίζει νὰ νιώθει πὺς γιὰ νὰ σταθεῖ ἔξω ἀπὸ τοὺς τοίχους αὐτοῦς, ὅπου εἶναι σὺν ὀρεγνὸς ἀνοικτότερος, ἐνέργεια, ὁμορφιά, χαρὰ, πρέπει καὶ κατὰλληλα ἐτοιμασμένη νὰ εἶναι γιὰ νὰ σταθεῖ ἄξια τῆς λευτεριάς τῆς. Γιὰ τοῦτο ζητᾷ τὴν προετοιμασία τῆς χωρὶς περιορισμοῦς, ζητᾷ τὰ δικαιώματα πὺν τῆς ἀνήκουν, διώχνοντας ἀπὸ πάνω τῆς κάθε κοιμιάται μούχλας.

Πόση κατὰλίση, πόσα δάκρυα, πόσες ἀμολόγητες βλῆπες, πόσες μυοτικὲς θυσίες πέρασε ἡ Γυναίκα, γιὰ νὰ φτάσει σήμερα σὲ σημεῖο νὰ φωνάζει μοναχὴ τῆς, ὅτι θέλει νὰ ζήσει καὶ αὐτὴ, νὰ ζήσει σὺν ἀνδρὸς!

Καὶ ἡ κραυγὴ αὐτὴ ἐκδηλώνεται μὲ κάθε τρόπο, ἀπὸ τὴν ἀνοργάνωτη μονομερὴ ἐπανόρθωση τῆς ὁποῖα σὲ ποτε γυναίκας, πὺν ἴσως μόνο θυσυχίες γεννᾷ, ὡς τὴ συστηματικὴ δουλειὰ μερικῶν ἀναπνευστικῶν γυναικῶν πὺν ἔχουν μπροστὰ τοὺς καθαρὰ σχε-

διασμένο το δρόμο τους και το γενικό σκοπό τους.

Τέτοια δουλειά ήρωική παρουσιάζει ο «Σύνδεσμος Ἑλληνίδων Υ. Δ. Γ.», που συγκεντρώνοντας σιγά σιγά ὠφέλιμα γιὰ τὸ σκοπὸ του στοιχεῖα, θέλει ν' ἀσχοληθεῖ με τὴν καλλιέργεια τῆς γυναικείας διαπονητικότητας. Με τὸν τρόπο αὐτὸ, ἡ γυναίκα θὰ εἶναι ἄξια πρῶτα πρῶτα γιὰ τὴ φυσικὴ τῆς θέση, ὡς μητέρας, πὺν δὲ φτάνει μονάχα ἡ ἀγάπη γιὰ νὰ αναδράψει τὸ παιδί τῆς, κ' ὕστερα γιὰ τὴν ὁποιαδήποτε σὶν κοινωνία θέση τῆς.

Με τὸ σκοπὸ τῆς ἀνάπτυξης αὐτῆς, ἀνοῦμε σήμερα ἀπὸ γυναῖκες σὶς σάλες τοῦ Ἑλλήν. Ὡδεῖου καὶ σὶν Λέσχη τῶν Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν ὁμιλίες μελετημένες, ὁμιλίες τέτοιες, ὅπου οὐ ἄλλες ἡρεμώτερες ἐποχές ἤθελαν κάμει αἰσθησι καὶ παρέξω ἀπὸ τὶς σάλες αὐτῆς καὶ παρέξω ἀπὸ τὸ γυναικείο κόμο.

Γυναῖκες πλατεῖα μορφωμένες μίλησαν ἀπάνω σὲ διάφορα θέματα σχετικὰ με τὴ γυναίκα, καὶ τὴν περασμένη Τετάρτη σὶν Ἐταιρία Κ. Ε., ἡ δ. Κλεάνθους καταπιεστικὴ σὶν ὁμιλία τῆς, ἀπὸ τὸ ζήτημα τὸ νηπιαγωγικὸ, πὺν ξεχωριστὰ ἐνδιαφέρει τὴ γυναίκα, γιατί, ἔχοντας καὶ μὴν ἔχοντας παιδιά, ριῶναι πάντα βαθιὰ μέσα τῆς, δυνατὴ καὶ ἀπέραντα τρυφερὴ μητρότητα.

Ἡ ὁμιλήτρια ἀνάπτυξε ἱστορικὰ τὴν πρόοδο τῆς νηπιαγωγικῆς, περνώντας ἀπὸ τοὺς διαφόρους σταθμοὺς τῆς ἐξέλιξής τῆς. Ἀνάφερε ἀναλυτικὰ τοὺς μεγάλους παιδαγωγοὺς Πιταγόρει καὶ Μοντεσσόρι, καὶ τελικὰ ἐπλεξε τὸ ἄξιο ἐγκώμιο τῆς Αἰκατερίνης Λασκαρίδης, πὺν σιάθηκε μιὰ ξεχωριστὴ φρονογνωμία γιὰ τὸ σπουδαῖο ζήτημα, με τὶς προσπάθειες, ἡ, καλύτερα, με τοὺς μακροχρόνους ἀγῶνες τῆς σὶν ἴπο μας.

Εἶπε πὺς ὁ αἰῶνας μας εἶναι ὁ αἰῶνας τῆς χειραφέτησης τοῦ παιδιοῦ, ἀπὸ ἱστορικὰ προηγῆθηκε ἡ χειραφέτηση τοῦ ἀντρα καὶ ἡ κίνησι γιὰ τὴ χειραφέτηση τῆς γυναίκας.

Τὸ ἰδανικὸ τῆς σύγχρονης παιδαγωγικῆς εἶναι ἡ ἀπολύτρωση τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ νηπιαγωγοῦ. Δὲ θὰ ζητήσουμε νὰ πλάσουμε τὸ παιδί σύμφωνα μ' ἓνα δικὸ μας καλὸν, ἀλλὰ θὰ κοιτάξουμε πὺς νὰν τὰφήσουμε νὰ ἀναπτυχθεῖ λεύτερα, σύμφωνα με τὸν ἐσωτερικὸ του ρυθμὸ, πὺν αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι ὁδηγητὴς τοῦ γονιοῦ ἡ τοῦ νηπιαγωγοῦ.

Ἐδῶ σὶν Ἑλλάδα, ἡ Λασκαρίδης, με ὅλους τοὺς ἀγῶνες τῆς, δὲν κατάφερε νὰ ξυπνήσει, ὅσο ἔπρεπε, τὸ ἐνδιαφερό γιὰ τὸ πολὺ σπουδαῖο τοῦτο ζήτημα, τὴ δάση, μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας, τῆς ἀνάπτυξης μιᾶς κοινωνίας.

Οἱ ξένες σταισιτικές, πλάι με τὶς δικές μας, ἀναφορικὰ με τὸν ἀριθμὸ τῶν νηπιακῶν σχολειῶν, μᾶς δάσουν οὐ μιὰ στενοχώρια, πὺν μοιάζει πολὺ με λὺπη καὶ ντροπή.

Σὶν Ἑλλάδα τὸ παιδί μένει ἀναγκαστικὰ σὶν χέ-ρια μιᾶς μητέρας ἀμόρφωτης τὸ περισσότερο καὶ σχεδὸν πάντα ἐλαττωματικῆς, γιατί καὶ ἡ δικὴ τῆς ἡ ἀνταρροφὴ ἐλαττωματικὴ εἶτανε, μιᾶς μητέρας πὺν, καθὼς εἶπε ἡ δ. Κλεάνθους, δὲν φαίρει τίποτε ἀπὸ τὴν ψυχολογία τοῦ παιδιοῦ τῆς, ὅτε καὶ ἀπὸ τὴ δικὴ τῆς ψυχολογία, γιὰ νὰ μπορέσει, ἔχοντας μπροστὰ τῆς καθαρὰ τὰ δὺν αὐτὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα, νὰ ἐργαστεῖ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ παιδιοῦ.

Ἡ δ. Κλεάνθους κράτησε σ' ἐνδιαφερό τὸ ἀκροατήριό τῆς, καὶ σὶν τέλος ζήτησε τὴν ὁποιαδήποτε βοήθεια πὺν μπορεῖ νὰ δοθεῖ γιὰ τὴ διαφώτισι καὶ καθοδήγησι τοῦ σοβαροῦ ζητήματος πὺν τὴν ἀπασχόλησε, τῆς ἀνάπτυξης τῶν μικρῶν παιδιῶν.

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΜΑΛΛΑΜΟΥ

ΤΡΕΙΣ ΟΜΙΛΙΕΣ ΤΗΣ κ. ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Ἡ κ. Εῦα Σικελιανοῦ, σὶν σαλόνι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, μπροστὰ σὲ διαλεχτὸ κόμο, ἔκανε τρεῖς ὁμιλίες, σὶς 10, σὶς 17 καὶ σὶς 24 τοῦ Φλεβάρη.

Σὶν πρώτη ὁμιλία τῆς μίλησε γιὰ τὴ μόδα, σὶν δευτέρη γιὰ τὸ ἐργατικὸ ζήτημα καὶ σὶν τρίτη γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ μουσική. Με γλώσσα ἀπλή, καθαρὴ καὶ γνήσια δημοτικὴ, ξετύλιξε μπροστὰ μας με γυναικεία λεπτότητα, με πρωτοτυπία ἀμερικανική, σὶν ἀμερικανίδα πὺν εἶναι, τὰ ἱρία ζητήματα, σὶν οὐ τρεῖς μεταξωτὲς κορδέλλες, γεμάτες ἀπὸ λουλουδιὰ κεντημένα περὶτετρα με τὸ χέρι τῆς, ἀπὸ χρυσάφι ἀγνὸ καὶ ἀχτινοδόλο. Μᾶς εἶπε πράγματα θγαίμενα ἀπὸ τὴν ἴδια τῆς παρατήρησι, θερμά ἀπὸ τὸ ἴδιο τῆς αἰσθησι καὶ ζωντανά, γεννημένα ἀπὸ τὴν ἐξελληνισμένη πιά τέλεια ἀμερικανικὴ ψυχὴ τῆς. Δὲν ἔχω τὸν ἀπαιτούμενο καιρὸ νὰ γράψω πλατύτερα γιὰ ἓνα ἔκαστο θέμα τῆς χωριστὰ. Τοῦτο ὅμως μανὰχα λέω, πὺς ἡ κ. Σικελιανοῦ, με τὶς τρεῖς ὁμιλίες τῆς, μᾶς ἔδειξε πὺς, τόσο βαθιὰ ἔρηξε τὰ μάτια τῆς μέσα σὶν ἑλληνικὴν γρηχὴ καὶ τόσο ἐπισταμένα τὴ μελέτησε σ' ὅλες τῆς τὶς λεπτομέρειες, ὡστε μᾶς ἔκανε νὰ ὁμολογήσουμε μπροστὰ σὶν ὕμνος τῆς δικῆς τῆς γρηχῆς, τὴν ταπεινοσύνη τῆς δικῆς μας.

Καὶ ρώτησα : Πὺς κατώρθωσε αὐτὴ ἡ γυναίκα— ἡ ἀμερικανίδα. — νὰ βαρτίσει τὴν ψυχὴ τῆς μέσα σὶν ἑλληνικὴν ζωὴ, πὺν ἔρχεται μέσα ἀπὸ τὰ βάθη τῶν περασμένων αἰῶνων καὶ φτάνει ὡς τὰ σήμερα, καὶ νὰ θγεῖ ἀπὸ τὴν κολυμπήθρα πὺν βαρτίστηκε, ἑλληνίδα γνήσια, πὺν μέσα τῆς ἀναζοῦν ὅλες οἱ ἐποχές πὺν ἔζησαν ὁ ἀρχαῖος καὶ μεσαιωνικὸς ἑλληνας καὶ ζεῖ σήμερα ὁ σύγχρονος ;

Ἡ ἀπάντησι δὲν εἶναι δύσκολη.

Κάθε ρωμιὸς, μπορεῖ, ἐξετάζοντας τὸν ἑαυτὸ του, νὰ θρεῖ πόσο ζεῖ καὶ σκέπτεται ἑλληνικά, καὶ πόσο ζεῖ καὶ ρυθμίζει τὴ σκέψη του με τὴν ξενομανία. Ἡ κ. Σικελιανοῦ ἄφησε κάθε ἀμερικανισμὸ καὶ κάθε εὐρωπαϊσμὸ καὶ με ξέταση ἐπισταμένη, μελέτη βαθιὰ καὶ παρατήρησι προσεχτικὰ τέλεια, ὅρηκε κείνη πὺν ζητοῦσε ἡ γρηχὴ τῆς καὶ μᾶς τὸ παρουσίασε ὡραῖο καὶ ἀληθινὸ, ὅσο εἶναι κάθε γρηχο ἑλληνικὸ. Κ' εἶτοι, σὶν μάτια τοῦ κόμου πὺν τὴν ἄκουσε, καθρεφτίστηκε γνήσια Ἑλληνίδα, καὶ σὶν γρηχὴ τῶν ἀκροατῶν τῆς, πὺν κρέμουνταν ἀπὸ τὴν ὁμιλία τῆς, σιάθηκε ἀντιμέτωπη ἡ δικὴ τῆς σύγχρονη με ὁ,ι ὡραῖο κ' εὐγενικὸ πῆρε καὶ τὴν ἔντυσε ἀπὸ τὸν ἀρχαῖο, μεσαιωνικὸ καὶ σύγχρονο ἑλληνισμὸ.

Δὲν προσθέτω περισσότερα. Σὶν σαλόνι ὅμως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας πρώτη φορὰ ἴσως νᾶκούστηκαν λόγια τόσο ἡχηρὰ καὶ χιπητὰ σὲ ζωντανὴ γλώσσα, γιὰ πράγματα πὺν ζοῦν μέσα σὶν ψυχὴ μας, μὰ πὺν δὲν τὰ νᾶδουμε. Οἱ ἀρχαιολόγοι, κᾶνουν, δ-

νασκαφές στα έρειπωμένα μνημεία και στους τάφους των προγόνων, ή κ. Σικελιανού κάνει ανασκαφή μέσα στην ψυχή του Έλληνικού λαού και ζωντανεύει τόσες όμορφιές της.

ΑΚΡΟΑΤΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Στη «Γερμανική Γενική Έφημερίδα» του Βερολίνου (φύλλ. 1 του Μάρτη 1921), ο συνεργάτης μας κ. Αλέξ. Σταίνμεϊτς δημοσίευσε, μεταφρασμένο στα Γερμανικά, ένα σκίτσο της δας Στανρ. Μαρκέτη, την «Παραβολή», από τον τόμο ποίθγαλε πέροι με τον τίτλο «Μικρά — Μικρά».

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ. — Στη «Freiheit» του Βερολίνου (φύλλ. 26 του Φλεβάρη ν.ή. βραδινή έκδοση) δημοσιεύτηκε το ακόλουθο άρθρο του συνεργάτη μας κ. Αλέξ. Σταίνμεϊτς, για την πνευματική σοσιαλιστική κίνηση της Ελλάδας :

“Υστερα από λίγες βδομάδες θά γιορταστεί στην Ελλάδα ή εκατονταετηρίδα της Έπανάστασης. Την άνοιξη του 1821 σηκώθηκαν οι Έλληνες κατά της Πύλης. Στα 1830 πέτυχαν οι επαναστάτες, ύστερα από πολύχρονους θαυούς αγώνες, να ιδρύσουν, με τη βοήθεια της Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας ένα δικό τους κράτος. Η ευρωπαϊκή διπλωματία όμως, έκανε το μεγάλο λάθος να φτιάξει το νέο κράτος πάρα πολύ μικρό. Οι περισσότεροι Έλληνες μένανε κάτω από την κυριαρχία του Σουλτάνου, κ' έτσι δεν είναι περιεργό που ή χώρα δε γαλήνευε ποτέ. Οι πολλές επιπορεύσεις και εκστρατείες, που ο σκοπός τους ήταν ή ίδρυση ενός ελληνικού έθνικου κράτους, την έσπερναν όλο και περισσότερο στον γκεμνό, όσο που επιτέλους φαινόταν πως οι Βαλκανικοί πόλεμοι την είχαν πληρώσει κάτω ως το ύψος το σκοπό. Τότες ήρθε ο παγκόσμιος πόλεμος με τον όποιο ή Ελλάδα, έξαιτίας της ήμπεριαλιστικής πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων, έφτασε αληθινά σε αδιέξοδο.

Σε μια χώρα, στην όποια ή εθνικιστική ιδέα, εξ αιτίας της καταπιεστικής πολιτικής της Πύλης κατά των χριστιανών της υπηκόων μπορούσε τόσο εύκολα να ξεπλωθεί, δεν ήπηρεζε βέβαια θέση για σοσιαλιστικές ιδέες, μάλιστα όταν σκεφτεί κανείς πως στην Ελλάδα, ίσαμε το τέλος του περασμένου αιώνα, δε θρικότανε καμιά διομηχανία με κάποια σημασία, ούτε ένα προλεταριάτο, όπως το έννοούμε σήμερα. Μόλις στις δυο τριές τελευταίες δεκαετηρίδες παρουσιάστηκε, υπό την επίδραση της διεθνούς κεφαλαιοκρατίας, μια σημαντική αντίθεση ανάμεσα των δι-αφόρων τάξεων. Ο σοσιαλισμός, οά μια καινούργια κοσμοθεωρία, μπορούσε τώρα και στην Ελλάδα να πει.

Κατά την τελευταία δεκαετηρίδα του περασμένου αιώνα, κηρύχσανε μερικοί λογογράφοι, για πρώτη φορά, το εδάγγλιο του σοσιαλισμού σε τούτη τη χώρα. Στα 1908 ιδρύθηκε στην Αθήνα ή «Κοινωνιολογική Εταιρεία», που είχε για σκοπό της να γιορ-α-σει στον Έλληνικό λαό τις μαρξιστικές θεωρίες. Α-νάμεσα στα μέλη του συλλόγου τούτου έντυσαν και κάμποσοι νέοι εύποροι Έλληνες, που είχανε κάνει τις σπουδές τους στη Γερμανία, που όμως, εξ αιτίας της μπουρζουαζικής τους άνατροφής και μανιαλité, δεν το κατάφεραν να κινήσουν στους Έλληνες ε-ργάτες το ενδιαφέρον για το σοσιαλισμό ή τουλάχιστο να τους ένθουσιάζουν γι' αυτόν. Ίδρύθηκε τότε κ' ένα σοσιαλιστικό βδομαδιακό περιοδικό, το «Μέλλον», που δημοσίευε, ανάμεσα στα άλλα, του Έγγελς «Εξέλιξη του σοσιαλισμού από την ούτοπία στην ε-πιστήμη», σε ελληνική μετάφραση. Το φύλλο αυτό όμως έπαψε ύστερα από κανένα χρόνο για οικονομικούς λόγους.

Μά μερικά χρόνια προητέρω, το αθηναϊκό φιλο-λογικό βδομαδιακό περιοδικό «Νουμάς» είχε άνοιξει τις στήλες του διάπλατα στις σοσιαλιστικές συζητή-σεις. Με ριζοσπαστικό τρόπο, ακόμα και σήμερα, το φύλλο αυτό, χτυπάει τον άστικό πατριωτισμό και ε-θνικισμό, και συνηγορεί φανερά για μια συναδέλφω-ση των Ελλήνων προλετάριων με τους συντρόφους στη Βουλγαρία και στην Τουρκία. Πρώτ' απ' όλα αγωνίζονται ώρισμένοι φιλολογικοί κύκλοι, οι όποιοι της για το νεοελληνικό πολιτισμό τόσο σπουδαίας γλωσσικής μεταρρύθμισης, με επιτυχία για τα με-γάλα ανθρωπιστικά ιδανικά. Ο μεγαλύτερος ποιητής της νέας Ελλάδας, ο Παλαμάς, είναι ένας από τους δικούς τους. Ένας άλλος ποιητής, ο Ρήγας Γκόλ-φης, έγραψε στα 1908 το πρώτο πρώτο δράμα με τέλεια σοσιαλιστική τάση. Πρώτ' απ' όλους όμως εί-ναι ο διευθυντής του «Νουμά», ο Ταγκόπουλος, ο ά-ξιος συγγραφέας μυθιστορημάτων και δραμάτων κοι-νωνικού χαρακτήρα, εκείνος που μοιράζει στα έργα του γεγές χτυπιές στην άστική κοινωνία. Πριν από λίγον καιρό βγήκε από την πέννα του το πρώτο Έλ-ληνικό αντιμυλιαριστικό φιλολογικό έργο, το δράμα «Ο Ανθρωμός», που ίσα ίσα τώρα πολύ θά συντελέ-σει στην ανθρωπιστική άνθρωση των πνευμάτων.

Εδώ πρέπει να μνημονεύουμε και το «Σοσιαλι-στικό Έργατικό Κόμμα της Ελλάδας», που ιδρύθη-κε κατά τον παγκόσμιο πόλεμο. “Αν και έχει τόσο λίγον καιρό που ιδρύθηκε, ωστόσο ή πνευματική του επίδραση άπάνω στον ελληνικό λαό έχει από τώρα πια μεγάλη σημασία. Το καθημερινό του όργανο, ο «Ριζοσπάστης» πολεμάει με μεγάλη επιτυχία κατά της πολιτικής και κοινωνικής ιδεολογίας των σημε-ρινών Ελλήνων, που κατά βάθος είναι ακόμα πολύ πισσοδομικοί. Το κόμμα που προ πάντων ανάμεσα στους εργάτες της Μακεδονικής κηπουριομηχανίας έχει μεγάλη επιρροή, δείχνει πρώτ' απ' όλα μεγάλο ενδιαφέρον για την Ελληνική νεολαία. Υπάρχει ένα ιδιαίτερο «Εκπαιδευτικό Τμήμα», που πιάζει τη νε-ολαία μεθοδικά στα προβλήματα του σοσιαλισμού. Με τί εύκολία και με τί ένθουσιασμό το τόσο επιδεχτικό πνεύμα των Ελλήνων μπαίνει στην καινούργια κο-σμοθεωρία, δείχνουν τα πολλά γράμματα που λαβαί-ναι κάθε μέρα ο «Ριζοσπάστης» και το κόμμα από τους κύκλους της εργαζόμενης νεολαίας και από στρατιώ-τες του Μικρασιατικού μετώπου.

Σε άρμονική συνεργασία με το Έργατικό Κόμμα, ιδρύθηκε το Δεκέμβρη του 1920 ή «Ένωση σοσια-στών σπουδαστών της Ελλάδας». Η φοιτητική των Ελλήνων άνωτέρων σχολείων άποτελείται σε μεγάλο μέρος από παιδιά των άπόρων τάξεων, όπως

Σε άρμονική συνεργασία με το Έργατικό Κόμμα, ιδρύθηκε το Δεκέμβρη του 1920 ή «Ένωση σοσια-στών σπουδαστών της Ελλάδας». Η φοιτητική των Ελλήνων άνωτέρων σχολείων άποτελείται σε μεγάλο μέρος από παιδιά των άπόρων τάξεων, όπως

και στην ισαρική Ρωσία, ώστε μπορεί να περιμένει κανείς από και πολλά για τη σοσιαλιστική κίνηση στην Ελλάδα.

Πρέπει να αναγνωριστεί και η δραστηριότητα του Κόμματος, όσον αφορά τη διεθνιστική και σοσιαλιστική φιλολογία. Σε γιορτές παρασταίνονται τα δράματα του Ταγκόπουλου και του Ρήγα Γκόλφη και απαγγέλλονται ποιήματα του Παλαμά· φωνικά δεν παραμελούνται και τα έργα της ξένης φιλολογίας. "Όλη αυτή η δουλιά, — όπου ανήκει και η έκδοση δυο μάλλον επιστημονικών σοσιαλιστικών περιοδικών — έχει την πιο μεγάλη σημασία, επειδή η πολιτεία, πρώτ' απ' όλα, με το πισοδρομικό της σχολικό σύστημα, δεν κάνει τίποτα για την ελεύθερη πνευματική ανάπτυξη του λαού.

Γενικά μπορούμε να πούμε, πως η σοσιαλιστική πνευματική κίνηση στην Ελλάδα τραβάει μ' επιτυχία μπροστά. Η αγάπη των Ελλήνων για την εθνική τους λευτεριά, χάρισε εδώ κ' εκατό χρόνια στην ανθρωπότητα τα Ελληνικά τραγούδια ενός Γκαίτε, ενός Μπάρον, ενός Γουλιέλμου Μύλλερ. "Ας εχρηθούμε να μπει και η αγάπη για την κοινωνική λευτεριά περισσότερο στις καρδιές των Ελλήνων!

Μόναχο

ALEX STEINMETZ

ΤΑ ΕΚΑΤΟΧΡΟΝΑ ΤΟΥ ΚΗΤΣ. — Γράφω τα λόγια τούτα για τον Κήτς, στα εκατό χρόνια του θανάτου του, γιατί νομίζω πως κάτι πρέπει ν' ακολουθεί και στη δική μας φιλολογία για τον ποιητή, που τόσο θερμά αγάπησε την ομορφιά του αρχαίου Ελληνικού μύθου. Αγάπησε τον αρχαίο μύθο, που τόσο βαθιά τον είχε μελετήσει, όχι βέβαια στο Ελληνικό, γιατί η μοίρα του στάθηκε πολύ σκληρή από νωρίς στη ζωή του. Πολύ μικρός είχε μείνει πεντάρφανος στα χέρια κάποιου κηδεμόνα, που τον είχε στείλει σ' ένα ιδιωτικό σχολείο, όπου δίδασκαν Ελληνικά· μα είχε μάθει Λατινικά, και τόσο θαμνώθηκε από το μεγαλείο και το πλούτος του αρχαίου μύθου και της αρχαίας κλασσικής τέχνης, που, παιδί ακόμα, καταπίδαχτηκε με τη μετάφραση της «Αινειάδας» του Βιργίλιου. Η λιγόχρονη ζωή του Κήτς, είναι στενά συνδεμένη με το έργο του, και μερικά σημεία της ζωής του είναι αναγκαία για να το καταλάβουμε και να ν' το εκτιμήσουμε. "Ετσι από το ήμερολόγιο κάποιου φίλου του, μαθαίνουμε πως η δρεξή του για διάβασμα είτανε τόσο άχόρταγη, ώστε είχε διαβάσει όλα τα βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης, με ιδιαίτερη αγάπη για τη μυθολογία, που τη διάβασε σε Λεξικά και σ' Εγγλέζικες μελέτες. Μα εκείνο που χρησίμευε για όδοιπορικό αστέρι στον ποιητή, είτανε η «Νεοαίδοδοσάιλισσα» του Σπένσερ. Βρισκουμε μέσα στα πρώτα του τραγούδια το ύφος, το μέτρο, και προπάντων τη δροσιά του στίχου, με το διαλεκτικό και δροσερό επίθετο του Σπένσερ. Ο ποιητής έγραψε και τραγούδι, που ο ίδιος τονομάζει «μίμηση του Σπένσερ».

Από το ιδιωτικό σχολείο ο Κήτς πήγε βοηθός σ' ένα φαρμακείο, και τέλειωσε τις λαικές του σπουδές στο Λοντίνο, χωρίς όμως να ρηχτεί γερά στην επιστήμη του, που γρήγορα την είχε αφήσει για το γλυκό γέλιο της Σελήνης — της Ποίησης, όπως συμβολικά μ'ς τηνε παρασταίνει στον «Ενδυμ-

ώνα» του. Στο Λοντίνο άνοιξε το δρόμο του σ' ένα φιλολογικό κύκλο, στο σπίτι του φίλου του Leigh Hunt κριτικού, δημοσιογράφου και ποιητή. Στη συντροφιά αυτή γνωρίστηκε για πρώτη φορά με το Σέλλεϋ, που δεν τον είχε όμως αγαπήσει από λόγους, πρώτα πρώτα, διάφορης ιδιοσυγκρασίας, και γιατί ο Κήτς αισθανόταν κάποια αντιπάθεια προς την αριστοκρατία, κι ο Σέλλεϋ είτανε από αριστοκρατική οικογένεια. Μα πιο μεγάλη διαφορά τους χώριζε — η διαφορά στην αντίληψη της τέχνης. Από την άλλη λογογραφία τους βλέπουμε πως ο Σέλλεϋ έγραφε στον Κήτς να μη θιαστεί να δημοσιεύει τις «εγκυκλικές» του εξάφες, ενώ ο Κήτς αντίθετα τονε συμβούλευε να μη γράφει τόσο πολλά και να μην ανακατέβει με την τέχνη του κομματικές ιδέες και το πολιτικό πνεύμα της εποχής του. Ο Κήτς ξεχώριζε την ομορφιά της φύσης από την ήρα τη φύση, και δούλευε την ομορφιά της φύσης για χάση της φύσης, ενώ ο Σέλλεϋ δεν μπορούσε να μην αγγίξει τα γεγονότα και τα πράματα μιας φωνικής εξέλιξης. Τη συμβουλή βέβαια του Σέλλεϋ δεν την άκουσε, και αεύτερος πια κι ανεξάρτητος, το κύριο του δόγμα, πάντα τράβηξε το δρόμο του. Ο Σέλλεϋ, ύστερ' από το θάνατο του Κήτς, στον πρόλογο της μεγάλης του ελεγείας, που την όνόμασε «Αδωνι», για τον ποιητή, μολογά πως αν και δε συμφωνούσε με τη «σιενη αντίληψη» του ποιητή για την τέχνη, δεν μπορεί να μη θαυμάσει την ομορφιά του και το πνεύμα του, και στην πρώτη στροφή του θρήνου του γράφει τα μεγάλα τούτα λόγια:

Κλαίω τον "Αδωνι — είναι πια νεκρός!

"Ω, κλάψτε τον "Αδωνι! μα τα δάκρυά μας

Δεν μπορούν να λιώσουν την παγωνιά που του δί-

(ναι τ' ώραίο του κεφάλι!

Και σέ, θλιμμένη "Ανοιξη, διαλεμένη άπ' τα χρόνια,

Γιά να κλάψεις το χαμό μας, ξύπνα τις κρυφές

(συντροφιστές σου,

Και μάθε τους τη θλίψη σου, να λένε: «Μαζί μου

Απόθανε ο "Αδωνις» ως διου το Μέλλον τολμήσει

Να ξεχάσει το παρελθόν ή μοίρα του και ή δόξα

(του θάνα

Μιάν άχών κ' ένα φώς στον αιώνα!

Ο ποιητής λάτρευε, κάτω από το σύμβολο της Σελήνης, την ομορφιά καθαρή κι άδολη — με την πιο μεγάλη ιδανικότητα. Στους στίχους του μ'ς την τραγουδάει με την ξέχειλη μουσική της καρδιάς του και της φαντασίας του, με πάθος παράφορο, που σκλαβώνει το νοῦ. Το τελευταίο του ελάτωμα παρατηρείται μέσα στο πιο μεγάλο και φιλόδοξο του τραγούδι, τον «Ενδυμώνα», και είναι γενικά ένα από τα ελαττώματα της τέχνης του. Μ'ς παραιοιάνει με κάποια άκαταστασία τον ποιητή, που ανοίγει την καρδιά του στη συμβολική ομορφιά, τη Σελήνη, και που την ιαντίζει κατόπι με τις διάφορες ομορφιές της πλάσης, τη γή, το νερό, τη φωτιά, τον άέρα, και με τη γυναίκα μερικά. Υπάρχει άπειρος αριθμός μυθολογικών προσώπων, που σ' κάνει να παρακολουθήσεις με δυσκολία και κάπου κάπου να μην μπορείς να δγάλεις τίποτα, και ή επανάληψη του ίδιου επίθετου, που το κάνει κουραστικό. Μα ή ζωντανία της εικόνας και της σύλληψης και ή μουσική, (γενικά χαρακτηριστικά της τέχνης του), του βυγιά-

ζουν με ιδιαίτερα τεχνικά κομμάτια, όπως είναι ο τέλειος ὕμνος στὸν Πάνα. Ὅντας πρωτοδημοσίεψε τὰ πέντε διβλία τοῦ «Ἐνδυμίωνα», οἱ κριτικοὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ τοῦ καταρροηχίκανε γιὰ δυὸ λόγους : πρῶτα πρῶτα γιὰτὶ εἶτανε ἄνθρωποι ποὺ ἀνατραφί- κανε μ' ἄλλες ιδέες τέχνης — τὶς κλασσικὲς καὶ αὐ- σιτηρὲς ιδέες τοῦ Πῶπ, καὶ φυσικὰ δὲν μπορούσανε νὰ ριψορροήσουν τὴν ὁμορφιὰ καὶ τὴν δροσιὰ τῆς νέας τέ- χνης ποὺ ἐπαναστατοῦσε ἐνάντια τῆς τότε πουργι- τικῆς τεχνικῆς ποὺ ἤθελε δουλικὴν ὑπακοή σιτοὺς κα- ρνῶνες, ὅπως τοὺς εἰσησαν ὁ Μπουαλὼ καὶ ὁ Πῶπ σὺς δὲν γειτονικὲς χώρες. Ὁ ποιητὴς μᾶς δείχνει κα- θαρὰ τὶς ιδέες του σὲ τραγοῦδι τοῦ «Ἰάνος καὶ Ποίηση». Κάπου λέει :

Ἦ ὁμορφιὰ ξέπνησε !

Γιατὶ ὅμως δὲν ξυπνήσατε καὶ οἱ; Μὴ εἴσατε νε-
(κροὶ

Γιὰ πράγματα ποὺ δὲν ξαίρετε—καὶ στεφανωθήκατε
Δουλόπρεπους νόμους, φοδραρισμένους μὲ τὸν ἄθλιο
(τὸν κανόνα,

Καὶ τὸν αἰσχρὸ κομπάσο· κ' εἶτοι χρίσατε σχολεῖο ἀ-
(ποὺ ἡλθῆνους,

Νὰ λουστράρουνε, καὶ νὰ ξύνουνε καὶ νὰ σκαλίζουνε
(καὶ τ' ἀριζοῦντε,

Εἶτανε εὐκόλο τὸ ἔργο,

Χίλοι στιχοπλόκοι φορέσανε τὴ μάσκα,
τῆς ποίησης. — Κακόμοιρη καὶ ἀπιστὴ γενεά !
Ποὺ βλαστημήσατε κατὰ πρόσωπο τὸ λαμπρὸ Ἀντικὸ,
Καὶ δὲν τὸ ριψορροήσατε, — καὶ γυρῶσατε σιτοὺς δρόμους
Κρυώνοντας μὲ τὸν ἄθλιο καὶ ξεσκισμένη σημαῖα,
Μὲ τὶς πρὸ ἄθλιες λέξεις γιὰ σύμβολο ἀπάνω τῆς καὶ
(πλατιά - πλατιά

Τ' ὄνομα κάποιου Μπουαλὼ !

Τὸ νόημα, σύμφωνα μὲ τὴ νέα τέχνη, δὲν τέλειω- νε σὲ τετραστίχο, μὰ μπορούσε, λούτερο καὶ ἀγαλνῶτο, ἀπὸ στίχο σὲ στίχο, καὶ νὰ σταματῇ σὴ μέση τοῦ στίχου μὲ τελεία ἢ καὶ μὲ ἄνω τελεία. Ἐνὰ τέτοιο δῆγμα εἶτανε φανερὴ ἐπανάσταση καὶ ἱεροσυλία σὲ τὸ Νὰ τῆς Τέχνης ! Μὰ ὁ ἐπαναστάτης Κῆτις εἶτανε καὶ φίλος τοῦ πολιτικοῦ δημοσιογράφου Hunt καὶ σὴν ἐποχὴ αὐτὴ ποὺ βασίλευαν οἱ κομματικοὶ καὶ τὸ ἀντικείμενο μεταξὺ τῶν δυὸ μερίδων τῶν Tories καὶ τῶν Wligs κάθε ἔργο τέχνης κρινότανε σύμ- φωνα μὲ τὴν πολιτικὴ ἀντίληψη τοῦ συγγραφέα. Ὁ Κῆτις βέβαια δὲν εἶχε πολιτικὲς ιδέες προσωπικὲς, μὰ ὁ φίλος του ἐνδιαφερότανε πολλὸ, κ' εἶτοι, κοντὰ σὲ φίλο του, θυσιάζτηκε καὶ ὁ ποιητὴς. Αὐτὸ νομι- στήκε — λαθεμένα, ὅπως ἡ νεώτερη κριτικὴ ἔδειξε, — ὡς ἡ μόνη αἰτία τῆς ἀρρώστειας του, καὶ ὁ Σέλλεϋ πῆρε τὴ διάδοσιν καὶ τὴν ἐμπλέξε σὲ ἐλεγείου του :

«Ἡ κατάρα τοῦ Κάιν»

Νᾶναι ἀλαφριὰ σὲ κεφάλι κεινοῦ ποὺ ξέσκισε τὴν
(ἀδῶα καρδιά σου).

Τὸ ἴδιο θρηνᾷ καὶ ὁ Βύρωνας σὲ μιὰ στροφὴ τοῦ «Ἄδν - Ζουάν». Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι, πῶς ἡ ἐπὶ- θεση αὐτὴ ἐλάχιστα συγκλόνισε τὸν Κῆτις, ὅπως εἰ- λικρινὰ καὶ ὁ ἴδιος τὸ ἀναφέρει σὲ ἐπιστολὲς του πρὸς τοὺς φίλους του. Ἡ κριτικὴ ὅμως αὐτὴ, ὅσο ἀδίκη καὶ προσωπικὴ καὶ ἦν εἶτανε, δὲν μπορούμε νὰ

ρὰ νὰ πιστέψουμε πῶς τοῦδωκε ἀφορμὴ νὰ μελε- τήσῃ τὸ ἔργο του καὶ νὰ ξετάσῃ τὸν ἐαυτὸ του. Δι- στυχῶς ἄλλα περιστατικά, ὅπως ὁ θάνατος τοῦ ἀ- λειφροῦ του, μὲ τὴν ἴδια φοβερὴ ἀρρώστεια, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος κατόπι, ἔσκαψαν σκληρότερα σὴν ψυχὴ του, καὶ ὁ ποιητὴς ἀρχισε νὰ ριψορροή πῶς λίγος καιρὸς τοῦδε μένει γιὰ νὰ ζήσει. Φαίνεται πῶς ἡ κληρο- νομικὴ κράτησε ψηλὰ τοὺς ἄδικους νόμους τῆς, καὶ ὁ ποιητὴς σὲ εἰκοσιπέντε χρόνια τοῦ ἀφῆνε τὴ στερ- ρὴν του προὴ σὴ Πρώμη, μ' ἕνα μονάχου σύντροφο δι- πλα σὲ προσκέφαλό του καὶ μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀγάπην του γιὰ τὴ Fanny Brown — ποὺ σὲς τελευταῖες του μέρες μεταμορφώθηκε σὲ περὶ ζῆλια καὶ τρυφερὸ σκιάχτρο, ποὺ τοῦ θυσιάζει τὴν ψυχὴ καὶ τὸ ροῦ. Ὁ ποιητὴς πέθανε νέος, μὰ εἶχε σπείρει τὸν ἀξιολόγο σπόρο τοῦ σύγχρονου μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ XIX αἰῶνα, ποὺ μᾶς ἔδωσε πλούσιο τὸν καρπὸ σὴ Βικτωριανὴ ἐ- ποχὴ. Τὸ πρῶτο τοῦ διβλίου εἶτανε λίγα σονέτια, ποὺ δὲν τὰ πολυκοίταξαν οἱ αἰσθητικοὶ τῆς ἐποχῆς, γιὰτὶ ἡ αἰσθητικὴ τοὺς εἶχε μαγαγκιάσει μέσα σὲν κλασ- σικισμό τοῦ δέκατου ὅγδου αἰῶνα. Ὁ ρομαντισμὸς ἀρχισε νὰ ζυγιάζει τὰ φτερά του γιὰ πέταγμα· ὅτε- ρα ἀπὸ τὰ σονέτια μᾶς ἔδωσε τὸν «Ἐνδυμίωνα», ποὺ στάθηκε σκάνταλο σὴν τέχνη. Ὁ «Ἐνδυμίονος» του ἔμεινε ἀτέλειωτος — ἀληθινὸ ἀριστοτέχνημα — καὶ σήμερον δὲν ἔχ., με παρὰ ἕνα μικρὸν τοῖμο ἀπὸ τρα- γοῦδιου του, τὶς Ὁδὲς τοῦ κ.λ.λ. Τὸ γενικὸ χαρα- κτηριστικὸ μᾶς τὸ δίνει ὁ ἴδιος σὴν ὥδή του σὲ «Μιὰ Ἑλληνικὴ Λήκηθος».

«Ἡ ὁμορφιὰ εἶναι ἀλήθεια κ' ἡ ἀλήθεια εἶναι ὁ-
(μορφιά).

Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Κῆτις σὴν Ἑγγλέζικη ποίηση, εἶναι ἀλογόριαστη, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Ἑγγλέζικου φι- λολογικοῦ κόσμου (ὁ Σέλλεϋ, ὄντας τὸ κύμα τὸν ἔ- βγαλεν ὅσω, βρέθηκε μὲ τὴ «Lamia» τοῦ Κῆτις σὲ χέρι του). Μπορεῖ νὰ δοθῇ σὲ λόγια τοῦ «poet laureat» Dr Bridger : «Ἄν εἶτανε νὰ δοθῇ σὲν Ἑγγλέζικον λαὸ τὸ δικαίωμα νὰ ξαναφέρει σὲν κό- σμο ἕναν ἀπὸ τοὺς πεθαμένους τοὺς ποιητὲς, ποὺ ἄ- φηκαν τὸ ἔργο τοὺς ἀτέλειωτο, δὲν ὑπάρχει ἀμφιδο- λία πῶς ἡ κορὼνα τῆς ἐκλογῆς θὰ στεφάνωνε τὸ κεφάλι τοῦ Κῆτις, γιὰτὶ πέθανε νέος, μὲ δύναμιν ὡ- ριμῆ, ποὺ μᾶς ἔδωσε ἐργασία ἀξεπέραστης ὁμορφιᾶς καὶ ποὺ ὑποσχότανε ἀπίστευτα πράγματα».

Γιὰ μνημόσυνό του μπορεῖ νὰ γραφῇ μιὰ ἀπὸ τὶς στροφὲς τῆς ὥδης του σὲ Ἀηδόνι :

Ἀθάνατο ἐὼς πλάστηκες, γλυκόλαλο Ἀηδόνι !

Στέκεις ἀπάνω ἀπ' τὸν καιρὸ τὸν πετροκαταλύτη,
Τὸ ἀπομυρὸ τραγοῦδι σου ποὺ ἀκούω τώρα καὶ χρόνι
Μὲς σὲ παλάτι ἀκούστηκε καὶ σὲ φτωχοῦ τὴ σκῆτη.
Ἰσως ὁ ἴδιος ὁ σκοπὸς ποὺ βρῆκε μονοπάτι,
Μὲς σὴ θλιπτὴ τῆς Ροῦθ καρδιά ροσταλγικὴ ποὺ ἐ-
(στάθη

Σὲ ξένο μέσο τὸ σπαρτὸ μὲ δουρκαμμένο μάτι,
Γιὰ τὸ καλὸ τοῦ γονιοῦ· τὸ ἴδιο ποὺ σὲ βάθην
Συγγὰ τοῦ πέλαου περᾶ καὶ δένει μαγεμένα
Σπῆτια ἀντικρὺ τῆς τρικυμιάς, ποὺ στέκουνε ἀνοιγ-
(μένα.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Α. Εύκολο «να βάλεις στον οιστρό σου χαλινάρι», αν προσεχτικά διαβάσεις στίχους καλούς. Κ' η «Μετρίκη» που ζητάς εκεί μέσα βρίσκεται. Διάβαζε Παλαμά, Ρήγα Γκόλφη, Καρφαίο κλπ. - κ. Σπ. Πάλ. «Η Γενναριάτικη νύχτα» είναι πολύ κρύα. Πού να γραφτεί ποίημα, καλέ, με τέτοιον βρομώ-καιρο. - κ. Δημ. Δέστη. «Ομορφα γραμμένο, μα ή από-θεσή του δε μάς ενθουσίασε. Δουμάς ε' άλλο θέμα. - κ. Νιδνίο Ζακ. Κάτι θέλεις να πής μα το χαλάει το σύνολο ή δεύτερη στροφή:

Τραγούδαγε και στις αρμονικές στροφές της
ταυτιά σας γαργαλιώνταν (!) μ' αρμονία
και κρέμαγε λουλούδια στα μακρὰ μαλλιά της
δρέποντας από δω κι' εκεί στην ήσυχία (!)

κ. Γ. Κατ. Τι τα θές. Κείνος ή αναθεματισμένος ή στί-χος: «Το σκλήρηναν» κι' ω...» θα μάς χαλάει πάντα κάθε μας καλή διάθεση. - κ. Μ. Σ. μαθήτρια. Δίκιο έχεις, παιδί μου, μα αν τα βάλεις με τέτοιους ξερονόφλους δασκάλους, το κε-φάλι σου θα φάς. Φυσικά, ένας... Κουντουράς, δεν μπορεί να φέρει την άνοιξη μέσα σε τέτοια σχολαστική βαρυνειμονία. - κ. Β. Παυλ. «Ακουσε λοιπόν. Ο Τάσος έπρεπε να δώσει μια κλισιούλα στη Νίκη, άμα του είπε κατάμουτρα πως είχε νόθος και όχι να καθίσει να την κάνει δέγγημα. - κ. Γιάννο Α. Ζ. «Αφού το δέγγημά σου είναι, όπως το χαρακτηρίζεις ή ίδιας διά πολλών μικρά παιδιά», γιατί δεν τόσκιλνες στη «Διάπλαση». Αργότερα, οά γράφεις και για μεγάλους, στέλνεις και στο «Νουμά». - κ. Α. Μανρ. «Άλλο, να χύνεται αίμα για ναπο-χτήσει ή κόσμο αληθινή «λευτεριά και δικαιοσύνη», κι' άλλο, να χύνει το αίμα μου εγώ για να τριπλασιάσεις έσύ τα πλούτη σου. Έτσι, φίλε, τα βλέπουμε και τα κρίνουμε τα πράματα σήμερα όσοι φροντίσανε να καθαρίσουνε τα ματογνάλια τους. - κ. Α. Ρ. Βέβαια. Δίλημμα κι' όχι δίλλημα, όπως το τύποις ή «Έστια» στο φύλλο της 18 του Φλεβ. σελ. 1 στηλ. 5. - κ. Ταν. Τσιμ. «Όχι και τόσο πιτυχημένο. Μά είναι και αντιπα-θητικά γραμμένο, με κόκκινο μελάνι, που υποφέραμε πολύ-δω να το διαβάσουμε. Γράφεται, όλοι σας, καθαρά, σύντομα και με μαύρο μελάνι, γιατί αλλιώςίνα θα τα πετάμε στο καλάθι αδιάβαστα.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ

τους συντρομητές των επαρχιών και του έξωτε-ρικού που καθυστερούνε τη συντρομή τους, να μάς τήν εμβάσουν το γληγορότερο, για να μη βρεθούμε στη δυσάρεστη θέση να πά-ψουμε να τους στέλνουμε το φύλλο.

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & Σ^{ΙΑ}

«Όσοι έγγραφουν ένα συνδρομητή στο «Νουμά» παίρνουν για δώρο 5 δρχ. βιβλία από τις εκδόσεις του «Αθην. Βιβλιοπωλείου».

«Όσοι έγγραφουν 2 συνδρομητές στο «Νουμά», παίρνουν για δώρο 10 δρχ. βιβλία από τις εκδόσεις του «Αθην. Βιβλιοπωλείου».

«Ανάλογα παίρνουν όσοι έγγραφουν τρεις και περισσότερους.

ΤΗΝ 1Η ΜΑΡΤΙΟΥ

ΒΓΗΚΕ & ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ

σ' όλα τα κιόσκια και τα πρακτο-ρεία των επαρχιών το 1^ο φύλλο

ΤΗΣ «ΝΕΑΣ ΖΩΗΣ»,

Δεκαπενθήμερο Κομμουνιστικό Περιοδικό

Το φύλλο λεπτά 40.

ΝΕΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ΄ (Έκδοση «Τύπου» 1919 Δρ. 3—

ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΟΜΟΣ Α΄ (Ζωντανό και πεθαμένο

—Οι Άλυσίδες—Στήν δξώπορτα). Έκδο-

ση Έταιρίας «Τύπος» 1920. » 6—

ΠΛΑ΄Ι ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ (Ρομάντζο) 1920 » 3—

Ο ΛΥΤΡΩΜΟΣ (δράμα) » 3—

Βρίσκονται στο «ΑΘΗΝΑ΄ΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ»

— Όδός Σοφοκλέους 3. —

ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ :

ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ : «ΥΜΝΟΙ».....ΔΡΧ. 3.50

Κ. ΚΑΡΦΑΙΟΥ : «ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ
ΜΟΥ & ΟΙ ΚΗΦΙΣΩΤΙΚΕΣ ΜΕ-
ΛΩΔΙΕΣ»..... » 3.50

Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑ (Δαύρα) : «ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ» (Με
πρόλογο του Ρήγα Γκόλφη)..... » 3.50

ΠΑΝΟΥ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ : «ΛΥΡΙΚΑ»..... » 3.50

«Όποιος αγοράζει ή παραγγέλνει από τις επαρχίες ή από το έξωτερικό και τις ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ μαζί, πληρώνει δρχ. ΔΩΔΕΚΑ αντί ΔΕΚΑΤΕΣΣΕΡΙΣ.

ΑΘΗΝΑ΄ΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & Σ^{ΙΑ}
3-ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ-3